

ՀԱՐԿԱԴԻՐ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՆԹԱԾՐԱԳԻՐ 2, ԱՐԱՐԱՏ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ
ՓՈՒԼ II

Նախագծի համարը: L2860-ICB-1-02

Պատրաստված է Նախագծերի Կառավարման Բաժնի, "Հայջրմուղկոյուղի"
ընկերության կողմի

Հապավումների ցանկ

ԱԶԲ	Ասիական Չարգացման Բանկ
ԱԱ	Ազդակիր անձ
ԱՏՏ	Ազդակիր Տնային Տնտեսություն
ՀԽ	Հանրային Խորհրդատվություն
ՀԿ	Հայաստանի Կառավարություն
Ջ	Ջրամատակարարում
ՀԳՇՆ	Հայցյուղշիննախագիծ ՄՊԸ
ՀՋԿ	Հայջրմուղկոյուղի կազմակերպություն
ՋՏՊԿ	Ջրային տնտեսության պետական կոմիտե
ԹՖ	Թռչնաֆաբրիկա
ՏԻ	Տեղական Իշխանություն
ՈԿՖ	Ոսկու Կորզման Ֆաբրիկա
ՀՀՀ	Համալիր Հետազոտական Հաշվետվություն

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ծրագրի նախադրյալները

1. Ջրամատակարարման և ջրահեռացման սեկտորի ծրագրի Փուլ I-ի հաջող իրականացումից հետո Հայաստանի կառավարությունը Ջրային Տնտեսության Պետական Կոմիտեի (ՋՏՊԿ) միջոցով առաջարկել է ԱԶԲ-ին աջակցել նոր ծրագրի ֆինանսավորմանը: ԱԶԲ-ն համաձայնել է ՀՀ կառավարությանը տրամադրել 37 մլն. ՀՀԴ վարկ 10 ենթածրագրերի ՋնՋ համակարգերի վերականգնման և ընդլայնման, Հայջրմուղկոյուղու (ՀՋԿ) աշխատանքի արդյունավետության և ֆինանսական կառավարման բարելավման նպատակով: ՀՋԿ-ն պետական առևտրական կազմակերպություն է, որը կառավարվում և շահագործվում է միջազգային ջրի կոմունալ սպասարկման կազմակերպության հետ կառավարման պայմանագրի միջոցով:

Բ. Ծրագրի գործունեության շրջանակը

2. Նախագիծը նպատակ ունի. ա/վերականգնել և բարելավել ջրամատակարարման ենթակառուցվածքները բ/ բարելավել ջրամատակարարման ծառայությունների իրականացումը, և գ/բարելավել ջրի կոմունալ սպասարկման կազմակերպության կառավարման և շահագործման արդյունավետությունը:
3. Այսպիսով, Ծրագիրը, ապահով խմելու ջուր մատակարարելով շահառու տնտեսություններին, կապահովի հանրային առողջությունն ու շրջակա միջավայրի պաշտպանությունը: Այն նաև կօժանդակի աղքատության կրճատմանը՝ ա/ կրճատելով ջրից առաջացող հիվանդությունների դեպքերը և բուժօգնության ծախսերը, բ/կրճատելով կանանց ինտենսիվ տնային աշխատանք կատարելու ժամանակը, ինչպես օրինակ՝ ջուր հավաքելը, նրաց հնարավորություն ընձեռնելով ավելի շատ մասնակցել հասարակական և տնտեսական միջոցառումների, բ/ ապահովելով ավելի անվտանգ և վստահելի ջրամատակարարում, և գ/ Անվտանգ և կայուն խմելու ջրի մատակարարման միջոցով բոլոր նախագծային քաղաքներում և գյուղերում տնտեսությունների կենսամակարդակի բարելավմամբ:
4. Ծրագրի նպատակն է՝ հիմնել անվտանգ, վստահելի ջրամատակարարում խողովակաշարերի միջոցով 112 համայնքների համար՝ 18 քաղաք և 94 գյուղ 10 մարզերում (Արագածոտն, Արարատ, Արմավիր, Գեղարքունիք, Տավուշ, Լոռի, Կոտայք, Շիրակ, Սյունիք և Վայոց Ձոր): Ծրագիրը կիրականացվի ենթածրագրերի միջոցով:

Գ. Ենթածրագիր 2-ի առանձնահատկությունները

5. Ենթածրագիր 2-ը բաժանվում է 3 փաթեթների: Ենթածրագրում ներառված կլինեն 2 քաղաք և 20 գյուղ: Ինչպես նաև կվերանորոգվի արտաքին ջրատար (L=1482մ), որը կսպասարկի Արարատյան Դաշտավայրի ավելի քան 60 թաղամասեր (180.000 մարդ): Շահառու քաղաքները և գյուղական համայնքները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 1. Ենթածրագիր 2-ի շահառու համայնքներ

Փաթեթ 1	Փաթեթ 2	Փաթեթ 3
1. Վեդի (քաղաք) 2. Արարատ (քաղաք) 3. ՈԿՖԲանավան (գյուղ) 4. Արարատ (գյուղ) 5. Վոսկետափ (գյուղ)	1. Մասիս (գյուղ) 2. Բուրաստան (գյուղ) 3. Ագատավան (գյուղ) 4. Բաղրամյան (գյուղ) 5. Բերքանուշ (գյուղ) 6. Դալար (գյուղ) 7. Մրգավան (գյուղ) 8. Շահումյան (գյուղ)	1. Այգեգարդ (գյուղ) 2. Վերին Արտաշատ (գյուղ) 3. Մրգանուշ (գյուղ) 4. Բյուրավան (գյուղ) 5. Նշավան (գյուղ) 6. Հովտաշեն (գյուղ) 7. Աբովյան (գյուղ) 8. Մրգավետ (գյուղ) 9. Դիմիտրով (գյուղ)

6. Ցանցը շահառու համայնքներում հիմնականում կառուցվել է 1960-70ականներին: Համակարգի մոտավորապես 80% գտնվում է վթարային վիճակում:

7. Ենթածրագիր 2-ի համար նախագծված են հետևյալ բաղադրիչները՝ (1) ջրամատակարարման ցանցի վնասված խողովակների կառուցում և վերակառուցում ընդհանուր 13930 մետր երկարությամբ: Պոլիէթիլեն խողովակների տեղադրում de50, de63, de90, de110, de160, de200, de225 (PE) տրամագծերով, (2) մուտքագծերի փոխարինում 8156 սեփական տների և բազմաբնակարան շենքերի համար, նույն քանակի ջրաչափական հորերի տեղադրում տնային միացումների համար, (3) փականային հանգույցների կառուցում: Ջրամատակարարման հորերի կառուցում հավաքովի ե/բ կլոր էլեմենտներից որտեղ տեղադրված են սեպավոր փականներ

Դ. Հաշվետվության նպատակը և գործունեության ոլորտը

8. Տվյալ հաշվետվության նպատակն է վերանայել Ենթածրագիր 2-ի հողի ձեռքբերման ու տարաբնակեցման ազդեցությունները՝ հիմնվելով աշխատանքային նախագծի և

առաջարկվող մեղմացուցիչ միջոցառումների վրա, հարկ եղած դեպքում, ԱԶԲ-ի Երաշխիքային Քաղաքականության համաձայն (2009):

2. ՀԶՏ-Ի ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ՆԱԽԱԳԾԻ ՀԱՄԱՐ

9. Համաձայն Ծրագրի Երաշխիքային Դասակարգման^ա Ծրագիրը շրջակա միջավայրի և հարկադիր տարաբնակեցման տեսանկյունից համարվում է Բ դասի: Նախնական նախագիծը և հետագայում նաև աշխատանքային նախագիծը ցույց տվեցին, որ կառուցման և վերականգնման աշխատանքները հիմնականում կիրականացվեն ՀԶԿ-ի սեփականությունում՝ քաղաքային/համայնքային հողերի, կամ քաղաքային/համայնքային ենթակառուցվածքներ նշանակված իրավունքների շրջանակներում:
10. ՀԶԿ-ի Ծրագրի (Փուլ II) Հողի Ձեռքբերման և Վերաբնակեցման Ծրագիրը մշակվել է "Հայջրմուղկոյուղի" կազմակերպության (ՀԶԿ) և հաստատվել Ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի (ԶՏՊԿ) կողմից ՀՀ Տարածքային Կառավարման Նախարարության ներքո: ՀԶՎԾ-ն հաստատվել է ՀՀ կառավարության կողմից 2012թ-ի մարտին: Փաստաթղթի մանրամասները, մեխանիզմները, ընթացակարգերը և փոխհատուցման վճարները պետք է կիրառվեն Հողի Ձեռքբերման և Վերաբնակեցման (ՀԶՎ) միջոցառումները ծրագրման և իրականացման ժամանակ: Ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծրագիր-փուլ 2-ը սահմանափակում է ենթածրագրի ՀԶՎԾ-ի ազդեցությունը համայնքային հողերի և շարժական գույքի վրա:

Հողի Ձեռքբերման և Տարաբնակեցման Նախագծի օրինակ (ՀԶՏՆ) ՀԶԿ-ի Նախագծի (Փուլ II) համար կազմվել է 2011թ. Դեկտեմբերին: Փաստաթուղթը ուղղված է ՀԶՎ-ի ազդեցություններին՝ հիմք ընդունելով նախնական նախագիծը և դրա իրականացման համար համապատասխան բյուջեն: Նախագծի վերաբնակեցման օրինակը նույնպես հաստատվել է ԶՏՊԿ-ի կողմից և ՀԶՎԾ-ի հետ միասին կցվել է ԱԶԲ-ի կայքում 2011թ. Դեկտեմբերի 19-ին:

3. ՀՈՂԻ ՁԵՌՔԲԵՐՄԱՆ և ՎԵՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄ

11. Աշխատանքային նախագծի հիմնական նախապայմաններից մեկը դա ՀԶՎ-ից խուսափելն է, քանի որ ըստ ՀԶՎԾ-ի պայմանների, այն ենթածրագրերը, որոնք ներառում են հողի ձեռքբերում և/կամ զգալի տարաբնակեցման հարց են առաջացնում, պիտանի չեն ծրագրի ֆինանսավորման համար, և այդպիսով, պետք է հանվեն ծրագրից:

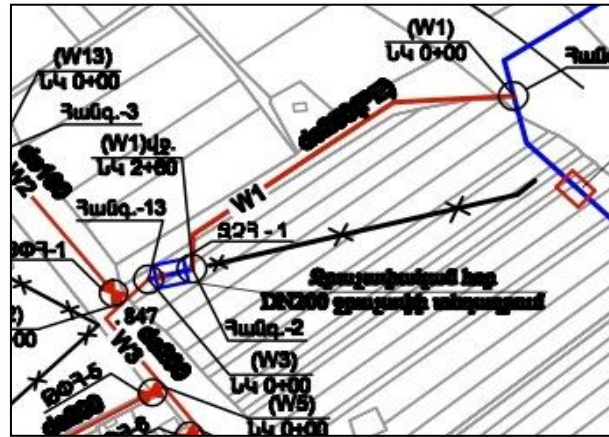
12. Այդ պատճառով, աշխատանքային նախագծի յուրաքանչյուր բաժնի համար նախապես ուսումնասիրվել են յուրաքանչյուր համայնքի կադաստրային քարտեզները պարզելու համար, թե արդյոք կան որոշ համընկնումներ մասնավոր կամ օգտագործվող հողերի և առկա ջրատարերի միջև: Կադաստրային քարտեզների ճշգրտում իրականացվել է նաև տեղում՝ հիմք ընդունելով ուսումնասիրություններն ու չափումները, որտեղ անհրաժեշտ է: Ստուգելուց հետո աշխատանքային նախագծում ազդեցությունը օրինական/անօրինական օգտագործվող հողերի/կառույցների վրա բացառվել է:

13. Աշխատանքային նախագծում կիրառված հիմնական սկզբունքները.

- Խողովակները տեղակայված են շինհրապարակներում, որոնք արդեն օգտագործվել են նույն նպատակով և/կամ պատկանում են համայնքի ղեկավարությանը,
- Համայնքների փողոցներում ընտրվել են նոր գծեր, որի միջոցով կկանխարգելվի ՀԶԿ-ը, ինչպես նաև ապագայում համայնքի անդամների կողմից օգտագործվող հողերի օգտագործումը: Այն նաև կապահովի ենթակառուցվածքի ավելի հեշտ տեխնիկական սպասարկումը, ինչպես նաև կկանխարգելի խողովակաշարերի ցանցից ջրի անօրինական օգտագործումը:
- Հողի մասնավոր օգտագործման դեպքում տրվել է նոր նախագծային լուծում ազդեցություններ բացառելու նպատակով: Ստորև բերված Նկ. 1-ը ցույց է տալիս, թե ինչպես է շրջանցվել վարելահողերի վրա ազդեցությունը: Նկ. 2-ը ցույց է տալիս, թե ինչպես է շրջանցվել բնակելի տների վրա ազդեցությունը:
- Բոլոր նախագծերը ներկայացվել են, վերանայվել, համաձայնեցվել և հաստատվել համայնքի ղեկավարության կողմից: Ջրատարերի փոքր փոխարինումները հաստատվել են համայնքի ղեկավարության կողմից: Նախագիծը նաև վերանայվել է և հաստատվել հասարակական կոմունալ սպասարկման կազմակերպությունների հետ, ինչպես օրինակ՝ ԱրմենՏել ՓԲԸ, ՀԱՅՌՈՒՄԳԱԶԱՐԴ ՓԲԸ, Հայաստանի էլեկտրական Ցանցեր ՓԲԸ:
- Համայնքային հողատարածքներում ջրատարերի վերատեղադրման դեպքում նախագծով նախատեսվում է, որ ճանապարհի/հողի մայթերը պետք է փոխարինվեն նույն տեսակի մայթերով:

Նկար 1. Դիմիտրով համայնք

Նշում: Սև և կապույտ գծեր-հին խողովակներ, կարմիր գծեր- նոր խողովակներ



Նկար 2. Նշական համայնք

Նշում: Բնակելի շենքը շրջանցվել է: Կապույտ և սև գծեր-հին խողովակներ, կարմիր գծեր-Նոր խողովակներ



14. Ծրագրի նախագիծը իրականացվել է շահառու համայնքների հետ սերտ համագործակցությամբ :

- Ծրագրի մասին հանրային իրազեկումն և նախագծումը հաստատվել է Հանրային խորհրդատվության (ՀԽ) կողմից Տեղական Իշխանությունների (ՏԻ) ներկայացուցիչների և շահառու համայնքների անդամների հետ միասին, աշխատանքային նախագծի ընթացքում:

- Բոլոր նախագծերը ներկայացվել են, քննարկվել և համաձայնեցվել Տեղական Բշխանությունների հետ: Համաձայնության արդյունքում նախագծերը հաստատվել և կնքվել են ՏԻ-ի կողմից:

4. ՀՈՂԻ ՁԵՆՔԲԵՐՄԱՆ և ՎԵՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԻՐՈՒՅԹԸ

15. Ենթաձրագիր 2-ը չի առաջացնի որևէ մշտական և/կամ ժամանակավոր ազդեցություններ, քանի որ շահագործման և տեխնիկական սպասարկման միջոցառումներ հիմնականում իրականացվելու են ՀՋԿ-ի առկա միջոցներով՝ համայնքային հողի կամ քաղաքային ենթակառուցվածքների կողմից սահմանված իրավունքների շրջանակում:
16. Ոչ մի ազդեցություն չի նախատեսվում մասնավոր հողի տարածքների վրա կամ համայնքի անդամներին պատկանող/օգտագործվող համայնքային հողերի վրա: Ջրի խողովակաշարերի շինարարությունը ազդեցություն չի թողնի ձեռներցության վրա: Ճանապարհները և ճամփեզրերը բավականին լայն են, որպեսզի հաճախորդների համար խոչընդոտներ և եկամտի կորուստ չառաջանա: Բացի այդ, շինարարական աշխատանքների ընթացքում կոնստրուկտորները կապահովեն ժամանակավոր մուտք:
17. Ջրամատակարարման խողովակների և ջրավազանների վերակառուցման ընթացքում նախագծային տարածքներում տնային տնտեսությունների և բիզնեսի վրա ազդեցություն չի ակնկալվում: Հետևյալ միջոցառումները նախատեսված են նմանատիպ ազդեցությունները վերացնելու համար՝ չնայած դրանց կարճատևությանը.
 - Բոլոր բնակիչներին և առևտրականներին նախապես աշխատանքի բնույթի և ընթացքի վերաբերյալ տեղեկության տրամադրում, որպեսզի նրանք կարողանան անհրաժեշտ նախա-պատրաստություններ կատարել,
 - Աշխատուժի ավելացում և համապատասխան սարքավորումների տրամադրում աշխատանքները նվազագույն ժամկետում ավարտելու համար, և
 - Հին համակարգից տնային տնտեսությունների ու ձեռնար-կատիրական հաստատությունների միացումները անջատելուց առաջ համոզվածություն, որ նոր համակարգին միացումը լավ համակարգված է:
18. Շինարարական աշխատանքների իրականացման դեպքում հնարավոր է մուտքի ժամանակավոր սահմանափակում կամ դժվարանցանելիության իրավիճակի առաջացում: Վերը նշված խնդիրների հետևանքով ազդեցությունների նվազեցման կամ

չեզոքացման նպատակով Շինարարության Կապալառուի պայմանագրի մեջ անհրաժեշտ է ներառել հետևյալ դրույթները.

- Նախքան քաղաքաշինական աշխատանքների սկիզբը շինարարության Կապալառուն պետք է երաշխավորի այլընտրանքային լուծում, որը կապահովի համայնքի անդամների մուտքը դեպի իրենց հողային տարածք կամ բնակության վայր,
- Մուտքի այլընտրանքային լուծման բացակայության դեպքում Կապալառուն պետք է իր աշխատանքները ծրագրի այնպես, որ տեղի բնակիչները ազդեցություն չկրեն: Կապալառուն պետք է նախգրոք տեղեկացնի բոլոր բնակիչներին և առևտրականներին աշխատանքի բնույթի և տևողության մասին, որպեսզի վերջիններս ձեռնարկեն համապատասխան միջոցներ,
- Սպառողի մուտքը գործող բիզնես պահպանելու համար, կապալառուից կպահանջվի ապահովել փայտե շարժական անցուղիներ և համապատասխան մուտք մեքենաների համար խրամուղիների վրայով միջակայքերում:
- Նման չկանխատեսված դեպքերում, երբ հողատերը կորցնում է իր բերքը, դեպի հողատարածք մուտք չունենալու պատճառով, Կապալառուն պետք է զեկուցի վերահսկող խորհրդատուին և դադարեցնի քաղաքաշինական աշխատանքները տուժած վայրերում մինչև բերքի կորստի փոխհատուցումը, ինչպես նշված է ՀԶՎԾ դրույթներում:
- ՀԶԿ ՓԲԸ-ն կվերահսկի շինարարության ազդեցությունը՝ համաձայն նկարագրված ընթացակարգերի և մոտեցումների:

5. ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

19. Վերջնական ուսումնասիրությունները և Համալիր Հաշվետվու-թյունները հարկադիր վերաբնակեցման ազդեցությունները ենթածրագիր 2 –ի համար արվել են համոզված լինելու համար, որ այս ենթածրագիրը չի առաջացնի որևէ ՀԶՎ ազդեցություն: Այս գործընթացի ընթացքում, երկուսն էլ՝ մշտական և Ժամանակավոր ազդեցությունները, հաշվի են առնվել և վերլուծվել:
20. Ենթածրագիր 2-ը ներառում է առկա ֆիզիկական շինությունների արդիականացում և վերականգնում: Աշխատանքային նախագիծը հաստատեց, որ վերակառուցման և շինարարական աշխատանքները իրականացվելու են ՀԶԿ-ի առկա միջոցներով՝ համայնքային հողի կամ քաղաքային ենթակառուցվածքների կողմից սահմանված իրավունքների շրջանակում:
- Անկախ հողերի սեփականության և ընթացիկ օգտագործման կարգավիճակի, գործունեությունները չեն պահանջի մշտական կամ Ժամանակավոր հողի ձեռքբերում:
 - Չկան որևէ ազդեցություն բիզնեսի և/կամ որևէ ազդեցություն առաջացնող գործունեություններ:
 - Ոչ ոք չի կորցնի մուտքը դեպի հաստատություններ, ծառայություններ, կամ բնական ռեսուրսներ:
21. Շինարարության փուլում ՀԶԿ-ն, կիրականացնի շինարարական աշխատանքների վերահսկողություն ցանկացած Ժամանակավոր և մշտական ազդեցության հիմունքներով, ինչպես օրինակ՝ բիզնեսի կամ այլ կենսական աղբյուրների հասանելիության սահմանափակումը և այլն: Ցանկացած ազդեցություն, որը հայտնաբերվել է շինարարական աշխատանքների Ժամանակ, կփոխհատուցվի ՀԶՎԾ-ի դրույթների հիման վրա: